

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 1323 prot.

Tiranë, më 20. 09. 2021

V E N D I M

Nr. 174, datë 20. 09. 2021

Mbështetur në nenin 32, pika 1, gërma a), të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi mori në shqyrtim ankesat Nr. 61, datë 09.04.2021, nga F. S. dhe Nr. 62, datë 09.04.2021, nga F. E., ku pretendohet diskriminim për shkak të “racës¹, gjendjes shëndetësore, pamjes së jashtme, aftësisë së kufizuar dhe përkatësisë në një grup të veçantë”, nga ana e shoqërive të transportit qytetas Vlorë dhe Bashkisë Vlorë.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

F. S. dhe F. E., në ankesën e paraqitur pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, pretendojnë se janë diskriminuar nga ana e shoqërive të transportit urban të qytetit të Vlorës, duke mos i njohur atyre të drejtën që u jep ligji nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit”, për të udhëtuar falas në transportin qytetas. Gjatë përdorimit të transportit urban, ankuesit pretendojnë se janë detyruar që këtë shërbim ta marrin me pagesë nga ana e shoqërive të transportit qytetas.

Në përfundim të ankesës së sipërcituar, subjektet ankues pretendojnë se janë diskriminuar nga ana e përfaqësuesve të shoqërive të transportit qytetas të Bashkisë Vlorë, duke mos i njohur Librezën e lëshuar nga ana e Shoqatës “Shpresë për të verbërit”, si dhe duke mos zbatuar ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit”.

¹ Pretenduar vetëm nga ankuesja F. S., për të cilën nuk ka vënë në dispozicion të KMD-së asnjë provë lidhur me këtë.

Në këtë kuptim, ankuesit, kërkojnë nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, të konstatojë diskriminimin e tyre nga ana e shoqërive të transportit qytetas Vlorë dhe Bashkisë Vlorë, si dhe zbatimin e ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit”.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri

Në nenin 1 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, parashikohet objekti i këtij ligji, duke u sanksionuar se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Neni 7 i LMD-së², të ndryshuar, në pikën 1 të tij, parashikon se: “Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash, përbën diskriminim”.

Pas analizimit paraprak të ankesave sipërcituar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, bazuar në Nenin 33, pika 7/3 të Ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, në të cilin përcaktohet se: “Në rastet kur ankesat e paraqitura pranë Komisionerit, drejtuar të njëjtit subjekt, kanë të njëjtin objekt, mund të bashkohen në një ankesë të vetme”, me Vendimin Nr. 67, datë 26.04.2021, vendosi bashkimin e trajtimit të këtyre ankesave.

Gjithashtu, u konstatua se nga pikëpamja formale, ato i plotësonin kërkesat e parashikuara nga neni 33/4 të ligjit nr. 10 221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar. Në këto kushte, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi filloi procedurat përkatëse për shqyrtimin e tyre.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Njëpërmjet shkresës me nr. 494/4 prot., datë 27.04.2021 nga ana e KMD i është kërkuar informacion dhe dokumentacion provues³ Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe Bashkisë Vlorë, lidhur me pretendimet e subjekteve ankues.

²Akronim për Ligjin për Mbrojtjen nga Diskriminimi.

³ Është kërkuar konkretisht:

Në përgjigje përsa më sipër, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, me anë të shkresës⁴ nr. 2032/1 prot., datë 10.06.2021, informoi Komisionerin ndër të tjera se: *“...Bazuar në Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 227, datë 18.06.1997 ‘Për përfitimet nga statusi i të Verbërit’, i ndryshuar, pika 3, parashikohet që Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit Social Shtetëror i lëshon personit të verbër librezën e verbërisë, si dokument prove për përfitimin nga ligji nr. 8098, datë 28.03.1996 ‘Për statusin e të verbërit’, pas marrjes së vendimit nga Komisioni Mjekësor për Përcaktimin e Verbërisë. Gjithashtu, sipas Udhëzimit nr. 20, datë 10.10.2007 të Ministrit të Transportit ‘Për modelet e licencave, autorizimeve dhe çertifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor’, i ndryshuar, mbajtësi i licencës së transportit rrugor mban përgjegjësi për zbatimin e legjislacionit në fuqi për të drejtën e udhëtimit qytetës falas, rrethqytetas dhe ndërqytetës me 50% të vlerës së biletës. Duke qenë se autoritet përgjegjës për lëshimin e këtyre licencave është pushteti vendor, ato duhet të marrin të gjitha masat e nevojshme për plotësimin e detyrimeve të parashikuara në licencë për subjektet që kryejnë transport rrugor. Në rast të kundërt mund të kërkojnë heqjen e licencës për subjektet që nuk i përmbushin këto detyrime...”*

Në përgjigje përsa më sipër, Bashkia Vlorë, me anë të shkresës⁵ nr. 7900 prot., datë 12.05.2021, informoi Komisionerin ndër të tjera se: *“...Pranë Bashkisë Vlorë është paraqitur një kërkesë nga Shoqata Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”, nëpërmjet të cilës ngrihet pretendimi se nuk u pranohet librezë e verbërisë e lëshuar nga kjo shoqatë apo Shërbimi Social Shtetëror nga shërbimi i transportit publik në Bashkinë e Vlorës për të udhëtuar falas.*

Në zbatim të kërkesës së paraqitur, janë realizuar disa herë takime midis përfaqësuesve të shoqatës, Bashkisë Vlorë dhe shoqërisë së transportit, ku janë konsultuar/sqaruar përcaktimet ligjore në fuqi, në lidhje me përfitimet e statusit të të verbërit dhe detyrimet e pushtetit vendor për këtë kategori.

Në ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, i ndryshuar, përcaktohet se në fund të nenit 85 shtohet një paragraf me këtë përmbajtje “Fondet për kompensimin e tarifës së transportit të kategorive të personave, që përfitojnë nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas, përballohet nga institucionet përgjegjëse sipas ligjit. Masa, kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave”.

-
- Argumentimin, lidhur me pretendimet e subjekteve ankues.
 - Informacion nga ana e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, për plotësimin e legjislacionit, nëse janë marrë masa për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 11, të ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit” (i ndryshuar).
 - Informacion nga ana e Bashkisë Vlorë, lidhur me shoqëritë e transportit qytetas që ushtrojnë aktivitetin e tyre në qytetin e Vlorës.
 - Kopje të kontratave të shërbimit të shoqërive të transportit qytetas që ushtrojnë aktivitetin e tyre në qytetin e Vlorës.
 - Informacion nga ana e Bashkisë Vlorë lidhur me situatën e pretenduar nga ana e subjekteve ankuese.

⁴ Protokolluar pranë KMD-së me Nr. 908 prot., datë 14.06.2021

⁵ Protokolluar pranë KMD-së me Nr. 494/5 prot., datë 17.05.2021

Bazuar në ligjin Nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore” neni 24 pika 1 përcaktohet se “Bashkitë janë përgjegjëse për krijimin dhe administrimin e shërbimeve sociale, në nivel vendor, për shtresat në nevojë, personat me aftësi të kufizuara, femrat, gratë, gratë kryefamiljare, gratë e dhunuara, viktiima të trafikut, nëna apo prindër me shumë fëmijë, të moshuarit etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj’.

Bazuar në këto dispozita, të drejtën për të përfituar nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas e kanë një kategori më e gjerë sesa ata persona që përfitojnë statusin e të verbërit, por që këto çështje duhet të rregullohen me akte nënligjore të nxjerra nga Këshilli i Ministrave. Aktualisht nuk është miratuar asnjë VKM që të rregullojë kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife, si dhe nuk ka ndonjë dispozite ligjore apo nënligjore që të detyrojë në mënyrë të drejtpërdrejtë organet e pushtetit vendor që të parashikojnë fonde për kompensimin e transportit qytetas të kategorive të caktuara të personave në nevojë...”

Bashkëngjitur shkresës së sipërcituar, Bashkia Vlorë, vuri në dispozicion të Komisionerin kopje të kontratës së lidhur me shoqërinë që ofron shërbimin e transportit urban në qytetin e Vlorës.

2. Mbështetur në nenin 33/8, të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, për shqyrtimin e mëtejshëm të ankesës, Komisioneri me shkresën Nr. 495/2 prot., datë 17.06.2021 njoftoi, Këshillin e Ministrave, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Bashkinë Vlorë, Shoqërinë e Transportit “Urban Trans Vlora” sh.p.k. dhe ankuesit për zhvillimin e seancës dëgjimore me datë 24.06.2021, për të parashtruar dhe argumentuar në mënyrë të drejtpërdrejtë pretendimet e tyre dhe për të sqaruar të gjitha faktet dhe provat e palëve në proces.

Seanca dëgjimore u zhvillua vetëm në prezencë të Shoqatës “Shpresë për të verbërit” (në vijim Shoqata), përfaqësuar nga kryetari i saj, S. F., në cilësinë e përfaqësuesit të subjekteve ankues.

Gjatë seancës dëgjimore, përfaqësuesi i Shoqatës, i qëndroi të njëjtave parashtrime që ankuesit kishin bërë të njohura gjatë procedurës së shqyrtimit të ankesës. Ndërkaq, theksoi faktin që mungesa e miratimit të akteve nënligjore sa i përket rimbursimit të transportit për personat e verbër, është bërë shkak që ata të përballen me përfaqësuesit e shoqërive të transportit rrugor.

3. Në vijim, nëpërmjet e-mailit datë 24.06.2021, Komisioneri është informuar nga Bashkia Vlorë për mosprezencën e përfaqësuesve të saj në seancë dëgjimore, si dhe ndër të tjera është shprehur se: “...Aktualisht nuk është miratuar asnjë VKM që të rregullojë kriteret dhe procedurat për kompesimin e kësaj tarife, si dhe nuk ka asnjë dispozitë ligjore apo nënligjore që të detyrojë në mënyrë të drejtpërdrejtë organet e pushtetit vendor që të parashikojë fonde për kompesimin e transportit qytetas të kategorive të personave në nevojë”.

III. Vlerësimi i fakteve nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me me trajtimin e padrejtë, të pabarabartë e të pafavorshëm.

Në ankesat e paraqitura, pretendohet për diskriminim të F. S. dhe F. E., për shkak të aftësisë së kufizuar, nga ana Bashkisë Vlorë dhe shoqërive të transportit qytetas Vlorë. Gjatë shqyrtimit të ankesës, Komisioneri u informua nga ana e Bashkisë Vlorë, se subjekti i cili ofron shërbimin e transportit qytetas në Vlorë është shoqëria “Urban Trans Vlora” sh.p.k., gjithashtu evidentoi se Bashkia Vlorë është subjekti i cili licenson shoqëritë e transportit që ushtrojnë aktivitetin qytetas në territorin që ajo mbulon. Gjithashtu, Komisioneri evidentoi se Bashkia Vlorë është subjekti i cili licenson shoqëritë e transportit që ushtrojnë aktivitetin qytetas në territorin që ajo mbulon.

Diskriminimi i pretenduar nga subjektet ankuese mbështetet në faktin se në linjën e transportit urban të Bashkisë Vlorë, nuk u ofrohet shërbimi i transportit urban qytetas falas, ndërkohë që një gjë e tillë është e parashikuar në legjislacionin përkatës.

Mbështetur në legjislacionin në fuqi⁶ që rregullon fushën e transportit, transporti rrugor i udhëtarëve brenda vendit në formën e shërbimit të linjave të rregullta, ndahet në: (1) transport qytetas, (2) transport rrethqytetas⁷ dhe (3) transport ndërqytetas⁸. Transporti qytetas që përbën objektin e kësaj ankese, bën pjesë në kompetencat e pushtetit vendor. Ndërkohë që, transporti ndërqytetas rregullohet nga ministri përgjegjës për veprimtarinë e transportit.

- 1) Me qëllim identifikimin e bazës ligjore që përmban parashikime pozitive, lidhur me përfitimin e transportit falas për kategorinë e personave të verbër, Komisioneri, mori në analizim Ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit” (Ndryshuar me ligjin nr. 26/2012, datë 15.03.2012). Referuar dispozitave të ligjit të sipërpërmendur, rezultoi se, fillimisht neni 11, i këtij ligji parashikonte shprehimisht: *“Të verbërit kanë të drejtë që ata vetë dhe shoqëruesit e tyre të udhëtojnë falas në transportin urban, dhe me gjysmë çmimi në transportin interurban, duke përfshirë atë shtetëror dhe privat.”*

Në vijim, neni 11, i ligjit të sipërpërmendur është ndryshuar, nëpërmjet ligjit nr. 26/2012, datë 15.03.2012 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit”. Aktualisht, ky nen parashikon: *“Të verbërit dhe shoqëruesit e tyre përfitojnë kompensim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”*

Sikurse vihet re nga sa më sipër, pas ndryshimeve, që i janë bërë në vitin 2012, Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit” (i ndryshuar), personat e verbër nuk përfitojnë më

⁶ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar) dhe aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij.

⁷ Transporti rrethqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁸ Transporti ndërqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

transport qytetas/urban⁹ falas dhe transport interurban¹⁰/ndërqytetas me 50% të vlerës së biletës. Me ndryshimet ligjore, kjo kategori do të përfitojë kompesim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, i cili nuk është miratuar ende.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban qytetas, për shtresat dhe kategoritë vunerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për secilën kategori. Për sa më sipër, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar)¹¹ parashikon:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetas dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjjes për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta.

Fondet për kompensimin e tarifës së transportit të kategorive të personave, që përfitojnë nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas, përballohet nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Masa, kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Për sa më sipër, edhe neni 85, i ligjit 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, i ndryshuar, ka vendosur detyrimin dhe ka autorizuar nxjerrjen e një akti nënligjor nga ana e Këshillit të Ministrave, i cili duhet të përcaktojë, masat, kriteret dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit qytetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta. Ky akt nënligjor nuk rezulton të jetë miratuar.

Në referencë të akteve nënligjore të miratuara në fushën e transportit, Komisioneri është fokusuar edhe në parashikimet e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta

⁹ Terminologji e përdorur në këto ligje;

¹⁰ Terminologji e përdorur në këto ligje;

¹¹ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10 302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”).

transporti rrugor”, ku është përcaktuar se të drejtën për të përcaktuar çmimet e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transportin qytetas/rrethqytetas me ligje të veçanta, e kanë, këshillat e njësive të vetëqeverisjes vendore, në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim. Pika 7, e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, i Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor” parashikon: “Për udhëtarët, që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, çmimi i biletave për transportin qytetas dhe rrethqytetas caktohet në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim, me vendim të këshillit të njësive të vetëqeverisjes vendore”.

Në referencë të Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës *“Për përcaktimin e kriterëve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e liçencave dhe çertifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit”,* organet e vetëqeverisjes vendore janë kompetente për lëshimin e liçencave dhe çertifikatave për operatorët e shërbimit urban qytetas.

Në vijim, vlen të përmendet edhe Udhëzimi nr. 3743, datë 10.07.2017, i Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës, *“Mbi modelet dhe standartet e biletave të transportit rrugor të udhëtarëve”.* Ky udhëzim bën një identifikim të grupeve, që përfitojnë lehtësira financiare në marrjen e shërbimeve publike në përputhje me kuadrin ligjor, por jo llojin e lehtësirave që përfitojnë. Personat që u përkasin kategorive apo grupeve në fjalë, pajisen me *Kartat standarde të personalizuar*. Në pikën 5.3.2.1, 5.3.2.2 dhe 5.3.2.4 përcaktohen si të tillë: invalidët e punës, të verbrit dhe invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë. Në pikën 5.3.2.6, të Udhëzimit nr. 3743/2017, parashikohet si përfitues edhe çdo subjekt ose kategori që mund të përfitojë në vijim, mbështetur në legjislacionin në fuqi.

Për sa më sipër, rezulton se personat me aftësi të kufizuara që gëzojnë statusin e të verbrit gëzojnë lehtësira në shërbimin e transportit, duke përfshirë këtu të treja format e transportit me linja të rregullta, pra transport qytetas, rrethqytetas dhe ndërqytetas. Transporti qytetas dhe rrethqytetas, janë kompetencë e pushtetit vendor. Referuar akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi, pushteti vendor ka kompetencën për të përcaktuar linjat, për të liçensuar subjektet dhe për të përcaktuar çmimin e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transport. Kjo kategori është përfituese e kompesimit, i cili nuk është përcaktuar akoma në çfarë mase, si dhe nuk janë përcaktuar kriteret për përfitimin e tij, pasi nuk është miratuar ende akti nënligjor, që duhet të bëjë përcaktime të tilla.

Nga dokumentacioni dhe informacioni i administruar rezulton se problematika e mospërfitimit të lehtësirave në transportin urban qytetas është një problematikë e parashtruar më parë, sipas informacionit të dhënë nga Bashkia Vlorë dhe Shoqata “Shpresë për të verbërit”. Sipas tyre, ata kanë realizuar disa herë takime, ku janë konsultuar/sqaruar përcaktimet ligjore në fuqi, në lidhje me përfitimet e statusit të të verbrit dhe detyrimet e pushtetit vendor për këtë kategori. Lidhur me këtë, gjatë seancës dëgjimore, S. F., mohoi faktin që Bashkia Vlorë të ketë zhvilluar një takim me të.

Nisur nga problematika e paraqitur nga subjektet ankues dhe Shoqata në mbrojtje të interesave të personave me aftësi të kufizuara, Ministri i Mirëqënies Sociale dhe Rinisë i është drejtuar, nëpërmjet

shkresës¹² nr. 3129, datë 28.05.2014, të gjithë Kryetarëve të Bashkive dhe për dijeni Prefektëve të Qarqeve, ku nisur nga problematika e paraqitur nga shoqatat e invalidëve të punës, lidhur me sigurimin e lehtësive në transportin urban për këtë kategori, i udhëzon titullarët e këtyre institucioneve, si vijon: *“Aktualisht, Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë është në procesin e vlerësimit dhe të hartimit të projektvendimeve për përcaktimin e mënyrës së kompensimit të shërbimit të transportit për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transport sipas legjislacionit në fuqi. E drejta e invalidëve të punës për udhëtimin falas në mjetet e komunikacionit qytetas privat është e përcaktuar edhe në dokumentacionin licencues dhe certifikues të shoqërive të transportit.....Duke qenë se autoritetet përgjegjëse për lëshimin e këtyre licencave janë njësitë e qeverisjes vendore, ato duhet të marrin të gjitha masat e nevojshme për plotësimin e detyrimeve të parashikuara në licencë për subjektet që kryejnë transport rrugor. Në rast të kundërt mund të kërkojnë heqjen e licencës për subjektet që nuk i përmbushin këto detyrime. Nga sa më lart, Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë kërkon zbatimin e dispozitave ligjore në fuqi, si dhe detyrimeve që kanë shoqëritë e transportit bazuar në dokumentacionin e tyre licencues dhe certifikues, në lidhje me të drejtën e invalidëve të punës për udhëtim falas me mjetet e komunikacionit qytetas privat. Gjithashtu kërkojmë vëmendjen e njësisë të qeverisjes vendore në mbikqyrjen e vazhdueshme të respektimit të detyrimeve kontraktuale mbi këtë të drejtë të invalidëve të punës nga shoqëritë e transportit”.*

Për sa më sipër, rezulton se pavarësisht mungesës së aktit nënligjor, i cili do të përcaktojë masën, kriteret dhe procedurat e kompensimit të shërbimit të transportit për kategorinë e të verbërve dhe vonesës së zgjatur për nxjerrjen dhe miratimin e këtij akti nënligjor, ministri përgjegjës i ka dhënë një zgjidhje të përkohëshme çështjes në fjalë, duke mos cënuar të drejtën e invalidëve të punës, sikurse për analogji edhe kategorisë së personave të verbër, për të gëzuar lehtësi në transportin urban qytetas. Për të realizuar një shërbim të tillë, në mungesë të aktit nënligjor ende të pamiruar, ai udhëzon që njësitë e qeverisjes vendore në zbatim të kompetencave që atyre u atribuon legjislacioni në fuqi, të mbikqyrin në mënyrë të vazhdueshme respektimin e detyrimeve kontraktuale nga ana e operatorëve të shërbimit urban, si dhe u kujton këtyre njësisë se e drejta e transportit falas të kategorive të personave me aftësi të kufizuar është e përcaktuar në dokumentacionin licencues dhe certifikues të shoqërive të transportit, ku këto të fundit lëshohen nga organet e qeverisjes vendore.

- 2) Në vijim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri analizoi edhe përmbajtjen e Kontratës “Për transportin e udhëtarëve në linjat qytetase”, të lidhur ndërmjet Bashkisë Vlorë dhe Shoqërisë “Urban Trans Vlora” sh.p.k., përkatësisht Kontratës nr. 1382 prot., datë 20.02.2017.

Neni 9, i kontratës së sipërcituar parashikon shprehimisht: “Kontraktori detyrohet që të garantojë udhëtimin e të gjithë kategorive të udhëtarëve që sipas legjislacionit në fuqi që përfitojnë lehtësira në udhëtim, si: Udhëtimi me bileta pajtimi (abone), udhëtimin pa pagesë kundrejt paraqitjes së dokumentit që parashikon ligji, etj.”

¹² Administruar në çështjen e trajtuar nga KMD me Nr. 192 rregj., datë 18.12.2018, të Shoqatës së Invalidëve Paraplegjikë dhe Tetraplegjikë, Dega Shkodër.

Neni 10, përcakton se: “Kontraktori detyrohet që të zbatojë legjislacionin në fuqi për personat me aftësi të kufizuara dhe ti krijojë sa më shumë lehtësira për transport të kësaj kategorie.”

Për sa më sipër, rezulton se Shoqëria “Urban Trans Vlorë” sh.p.k., me të cilën Bashkia Vlorë ka lidhur kontratë shërbimi, ka detyrim kontraktual ofrimin e shërbimit urban qytetas falas për kategorinë e personave të verbër.

Në këtë kontekst, Komisioneri gjykon se Bashkia Vlorë ka patur të gjitha mundësitë për të mos e lënë të thellohej problematika e mosofrimin të shërbimit të transportit urban falas, jo vetëm për kategorinë e të verbërve, por edhe për kategoritë e tjera të parashikuara në nenin 9, të kontratës së shërbimit, të lidhur me operatorin e shërbimit urban “Urban Trans Vlorë” sh.p.k.

Përveç sa më sipër, Bashkia Vlorë, në cilësinë e autoritetit që lëshon liçencat dhe certifikatat për operatorët e shërbimit urban, në referencë të pikës 4, të Lidhjes 4, së Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës *“Për përcaktimin e kriterëve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e liçencave dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit”*, ku parashikohet: *“Mbajtësi i liçencës dhe i kësaj certifikate mban përgjegjësi për zbatimin e ligjeve nr.7889/94, të ndryshuar, nr. 7663/93, nr. 8626/00, të ndryshuar në të cilat përcaktohet: a) **Për transportin qytetës**: - “invalidët e punës, invalidët e luftës, invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë, të cilët nga organizatat përkatëse janë të pajisur me dëshmi, kanë të drejtë të udhëtojnë falas”, si dhe për zbatimin e ligjeve nr. 8098/96, nr. 8153/96, të ndryshuar; -“të verbërit e shoqëruesit e tyre dhe jetimët që nuk janë në marrëdhënie pune, udhëtojnë falas”, duhej të kishte vepruar menjëherë kundrejt moszbatimit të këtij udhëzimi.*

Problematika e parashtruar nga pala ankuese, sa i përket transportit urban qytetas, është një fakt i bërë publik që nga viti 2012, kur janë miratuar ndryshimet në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 *“Për Statusin e të Verbërit”* apo edhe ligjeve të tjera të cilat kanë prekur kategori si: invalidët para dhe tetraplegjik etj. Në këtë kuadër, Shoqata e të Verbërve të Shqipërisë, ka kërkuar publikisht¹³ në vijimësi, për gjetjen e një zgjidhje për kategorinë e të verbërve, sa i përket transportit.

Nga informacioni i administruar nga palët, Bashkia Vlorë ka qenë në dijeni të situatës së krijuar ndërmjet operatorit të transportit publik “Urban Trans Vlorë” sh.p.k. dhe kategorive të personave që përfitojnë udhëtimin pa pagesë në territorin e saj. Pavarësisht kësaj, nuk rezulton të ketë pasur përpjekje nga ana e Bashkisë për rregullimin përfundimtar të situatës si nga ana saj, duke shfrytëzuar legjislacionin në fuqi ashtu edhe në lidhje me pushtetin qëndror. Gjithashtu, nuk rezultoi që Bashkia Vlorë të ketë ushtruar kontroll të itinerareve të linjave të transportit të Shoqërisë “Urban Trans Vlorë” sh.p.k., apo të ketë kryer ndonjë kontroll sa i përket respektimit të kontratës së shërbimit të lidhur me këtë shoqëri.

¹³ <https://www.balkanweb.com/shteti-u-ka-borxh-nga-2-mln-leke-te-verbrit-nenshkruajne-peticion/>
<http://www.respublica.al/arkiv-lajme-te-perditesuara/te-verbërit-në-protestë-kundër-ndryshimit-të-statusit/>

Në përfundim, Komisioneri gjykon se me anë të veprimeve apo mosveprimeve të saj, Bashkia Vlorë dhe shoqëria e transportit “Urban Trans Vlorë” sh.p.k. kanë ekspozuar ankuesit, ndaj një trajtimi të padrejtë dhe disfavorizues, sa i përket transportit urban qytetas pa pagesë.

B. Shkaku i mbrojtur.

Mbështetur në nenin 2¹⁴, të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në ushtrimin e detyrës së tij siguron mbrojtjen efektive nga diskriminimi dhe çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin për një nga shkaqet që parashikon ky ligj. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi ndalon situatat kur persona ose grupe personash në një situatë të njëjtë trajtohen në mënyra të ndryshme, dhe situatat kur personat ose grupet e personave në situata të ndryshme trajtohen njësoj.

Në nenin 1 të tij, përcaktohet se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Ankuesit kanë pretenduar diskriminim për shkak të “racës, gjendjes shëndetësore, pamjes së jashtme, aftësisë së kufizuar dhe përkatësisë në një grup të veçantë”.

Referuar provave të administruara gjatë shqyrtimit të ankesës, nga ana e palëve në proces, janë vënë në dispozicion prova dhe fakte sa i përket shkakut të aftësisë së kufizuar. Nga ana e ankuesve janë depozituar pranë KMD-së, kopje të Librezave të Identitetit, lëshuar nga Shërbimi Social Shtetëror, të shtetasve F. E.¹⁵ dhe F. S.¹⁶, nëpërmjet të cilave vërtetojnë faktin që përfitojnë nga statusi i të verbërit.

Në këtë kuadër, Komisioneri gjykon se shkak i aftësisë së kufizuar konsiderohet si një shkak i mbrojtur, pasi jo vetëm parashikohet si i tillë në bazën ligjore të sipërpërmendur, por edhe sepse ekzistojnë prova të mjaftueshme, që e justifikojnë si të tillë.

¹⁴“Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë të drejtën e çdo personi për: a) barazi përpara ligjit dhe mbrojtje të barabartë nga ligji; b)barazi të shanseve dhe mundësive për të ushtruar të drejtat, për të gëzuar liritë dhe të marrë pjesë në jetën publike; c) mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo forme sjelljeje që nxit diskriminim.”

¹⁵ Me nr. 16144, me vlefshmëri nga data 01.10.2018-01.10.2021

¹⁶ Me nr. 004713, me vlefshmëri nga data 06.05.2016-06.05.2021

C. Lidhja e trajtimit të padrejtë, disfavorizues dhe të pabarabartë me “aftësinë e kufizuar”.

Konventa e OKB-së “Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”¹⁷ në mënyrë të posaçme në nenin 4/1, ka përcaktuar se: “Shtetet Palë marrin përsipër të sigurojnë dhe promovojnë realizimin e plotë të të gjitha të drejtave dhe lirive themelore të njeriut për të gjithë personat me aftësi të kufizuar pa diskriminim të ndonjë lloji me bazë aftësinë e kufizuar.”

Në frymën e Konventës, është miratuar, ligji nr. 93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara”, i cili ka si qëllim, të garantojë nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara për të mundësuar pjesëmarrjen e tyre të plotë dhe efektive në të gjitha sferat e shoqërisë, në kushte të barabarta me të tjerët, duke mundësuar autonominë dhe jetesën e pavarur për të gjithë personat me aftësi të kufizuara, nëpërmjet ofrimit të ndihmës e të mbështetjes; të përcaktojë përgjegjësinë e të gjitha strukturave publike dhe jopublike, përfshirë organet shtetërore, qendrore dhe vendore, në zbatimin e parimeve të përfshirjes dhe aksesueshmërisë për të zvogëluar, deri në heqje, pengesat për personat me aftësi të kufizuara, me qëllim mundësimin e pjesëmarrjes së tyre të barabartë në shoqëri.

Persona me aftësi të kufizuara, sipas këtij ligji, janë, personat që kanë dëmtime afatgjata fizike, mendore, intelektuale ose ndijore, dëmtime të cilat, në bashkëveprim me pengesat e ndryshme, përfshirë ato mjedisore dhe të qëndrimit, mund të pengojnë pjesëmarrjen e plotë dhe efikase të këtyre personave në shoqëri, në kushte të barabarta me të tjerët.

Jetesa e pavarur, u siguron personave me aftësi të kufizuara zgjedhje, kontroll dhe liri të njëjta me të tjerët. Ligji nr. 93/2014, përcakton se, një nga aspektet që siguron jetesën e pavarur për personat me aftësi të kufizuara është edhe transporti. Në gjurmën “ë”, të pikës 2, të nenit 5, të ligjit nr. 93/2014, parashikohet se: “*Politikat shtetërore mbështetin personat me aftësi të kufizuara që të kenë akses në të gjitha sferat e jetës e, ndër të tjera, të kenë akses përkatësisht:ë) në transport....*”. Sipas nenit 6, të ligjit nr. 93/2014, jetesa e pavarur, mundësohet nëpërmjet shërbimeve të ndryshme që synojnë të ofrojnë mbështetje në kapërcimin e barrierave. Në këto shërbime përfshihen ndër të tjera edhe transporti.

Sikurse është përmendur edhe në rubrikat e sipërpërmendura, njësitë e qeverisjes vendore janë përgjegjëse për transportin urban qytetas. Në pikën 6, të nenit 23 “*Funksionet e Bashkive në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike*”, të ligjit nr. 139/2015 “*Për vetëqeverisjen vendore*” parashikohet: “*Në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, bashkitë janë përgjegjëse në territorin e juridiksionit të tyre për:6. Transportin publik vendor*”.

¹⁷Ratifikuar me ligjin nr. Nr. 108/2012 “Për Ratifikimin e Konventës së OKB-së “Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”.

Neni 26, i ligjit të sipërpërmendur, parashikon: “*Bashkitë janë përgjegjëse për kryerjen e këtyre funksioneve: 1. Krijimin dhe administrimin e shërbimeve sociale, në nivel vendor, për shtresat në nevojë, personat me aftësi të kufizuara, fëmijët, gratë, gratë kryefamiljare, gratë e dhunuara, viktima të trafikut, nëna apo prindër me shumë fëmijë, të moshuarit etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.*”

Nisur nga legjislacioni i sipërcituar Komisioneri vëren se Bashkia Vlorë ka dështuar në marrjen e masave për heqjen e të gjitha pengesave institucionale, për të krijuar të gjitha lehtësitë për garantimin e transportit qytetas për personat me aftësi të kufizuara, të verbër.

Parimi i ndarjes së barrës së provës është evidentuar tashmë në ligjin e BE dhe KEDNJ. KEDS¹⁸ gjithashtu ka pranuar që në çështjet e diskriminimit, barra e provës nuk duhet të varet plotësisht nga ankuesi, por duhet të jetë objekt i një rregullimi të duhur.

Sa më sipër, ankuesi duhet të krijojë një prezumim të diskriminimit (diskriminimi *prima facie*), barra më pas kalon tek subjekti që pretendohet se ka kryer diskriminimin, i cili duhet të tregojë se ndryshimi në trajtim nuk është diskriminues. Kjo mund të bëhet:

1. Ose duke vërtetuar se nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të mbrojtur dhe trajtimit të pafavorshëm apo të pabarabartë.
2. Ose duke provuar që megjithëse ky trajtim është i lidhur me shkakun e pretenduar, ka një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv. Nëse subjekti që pretendohet se ka konsumuar sjelljen diskriminuese nuk është në gjendje të provojë njërin nga të dyja, atëherë do të jetë përgjegjëse për diskriminimin.¹⁹

Në rastin konkret, gjatë hetimit administrativ të kësaj çështjeje dhe provave të vëna në dispozicion nga palët, rezultoi se pavarësisht ekzistencës së legjislacionit të aplikueshëm dhe faktit që personat me aftësi të kufizuara, të verbër, nuk kanë përfituar nga transporti urban pa pagesë në linjën e ofruar nga operatori “Urban Trans Vlora” sh.p.k., nga ana e Bashkisë Vlorë nuk është vënë në dispozicion asnjë informacion apo provë lidhur me hapat e ndërmarrë për zgjidhjen e kësaj situate.

Në analizë sa më sipër, Komisioneri vlerëson se jemi para situatës së prezumimit të diskriminimit nga Bashkia Vlorë dhe shoqërisë “Urban Trans Vlora” sh.p.k., kundrejt personave me aftësi të kufizuara, të verbër dhe si pasojë barra e provës bie mbi këto subjekte. Në këto kushte, për të vërtetuar të kundërtën, Bashkia Vlorë dhe shoqëria “Urban Trans Vlora” sh.p.k., duhet të përmbushnin dy kushtet e përmendura më sipër.

¹⁸ Komiteti Evropian për të Drejtat Sociale.

¹⁹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-handbook-non-discrimination-law-2018_en.pdf, fq.232.

Në analizë të fakteve dhe provave të administruara gjatë procedurës hetimore, rezultoi se:

- Bashkia Vlorë nuk rezulton të ketë kryer asnjë përpjekje me pushtetin qendror për t'i dhënë një zgjidhje përfundimtare situatës, në lidhje me përcaktimin e masave, kritereve dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit qytetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta.;
- Bashkia Vlorë ka pasur të gjithë mundësinë për zgjidhjen vetë të situatës konkrete, nisur nga fakti që transporti qytetas është funksion i saj, ekskluziv, për t'ia garantuar të gjithë banorëve të saj²⁰, duke garantuar përkujdesje sociale të veçantë për personat me aftësi të kufizuar²¹. Pikërisht në funksion të faktit, që transporti qytetas është funksion ekskluziv i Bashkisë, Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*", i ndryshuar, në nenin 10, gërma c)²², të tij parashikon edhe vendosjen e tarifës së shërbimit urban nga vetë Bashkia. Gjithashtu, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*", i ndryshuar, parashikon se fondet për kompensimin e transportit qytetas përballohen nga Bashkitë.

Njëkohësisht, vlen të theksohet fakti se dikur ka ekzistuar një ndarje diskriminuese në legjislacionin shqiptar, në lidhje me përfitimin e lehtësirave për përfitimin e shërbimeve, duke trajtuar ndryshe dhe në mënyrë të padrejtë, kategori të ndryshme PAK, në situata thelbësisht të ngjashme. Kjo problematikë është ndrequr me miratimin e Ligjit 93/2014 "*Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar*", i cili mbështetur edhe në Konventa e OKB-së "*Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara*", eliminon çfarëdolloj diferencimi në thelb të aftësisë së kufizuar dhe garantimit të lehtësirave për të gjithë personat me aftësi të kufizuar. Nisur nga fakti që ofrimi i shërbimit të transportit për personat me aftësi të kufizuar, realizohet në mënyrën më të plotë dhe të thjeshtë duke e garantuar atë falas, kjo duhet të ndodhë për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuar, pa asnjë lloj dallimi apo diferencimi.

Për këtë arsye, mosnxjerrja e akteve nënligjore nga Këshilli i Ministrave, që në vetvete përbën një mosveprim shumë të rëndë, nuk mund të shërbejë si pengesë për Bashkinë Vlorë për zgjidhjen përfundimtare të situatës, pasi rendi juridik i ofron të gjitha mundësitë, që transportin falas, Bashkia mund dhe duhet ta garantojë vetë, si duke nxjerrë aktet e nevojshme normative, ashtu edhe duke bërë parashikimet për përfitimin e shërbimit falas për personat me aftësi të kufizuar.

Ndërkaq, nga analizimi i Kontratës së Shërbimit, që Bashkia Vlorë ka lidhur me operatorin e shërbimit urban qytetas, rezulton se në nenin 9 dhe 10, ka parashikime të sakta lidhur me detyrimin e operatorëve urban, për të ofruar transport falas për kategorinë e personave që

²⁰ Në referencë të neneve 22 dhe 23, të Ligjit nr.139/2015 "*Për vetëqeverisjen vendore*".

²¹ Në referencë të nenit 24, të Ligjit nr. 139/2015. "*Për vetëqeverisjen vendore*".

²² Neni 10, gërma c), i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 "*Për transportet rrugore*" (i ndryshuar) parashikon: "*Tarifat e biletave të transportit qytetas të udhëtarëve me autobus miratohen me vendim të këshillit të njësisë së qeverisjes vendore, sipas nenit 14 të këtij ligji.*".

përfitojnë lehtësira në udhëtim, si: udhëtimin pa pagesë kundrejt paraqitjes së dokumentit që parashikon ligji për to etj.

Komisioneri vlerëson se nga ana e subjekteve ndaj të cilëve është paraqitur ankesa, nuk u arrit të provohet:

1. Që nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të pretenduar nga ankuesit, që është aftësia e kufizuar dhe trajtimit të pafavorshëm apo të pabarabartë nga ana e Bashkisë Vlorë dhe shoqërisë “Urban Trans Vlorë” sh.p.k., të konstatuar edhe nga Komisioneri në këtë vendim.
2. Që për veprimet dhe mosveprimet e këtyre subjekteve kundrejt ankuesve, ka një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv, pra që këto veprimeve dhe mosveprimeve ndiqnin një synim të ligjshëm dhe masat për arritjen e këtij synimi ishin proporcionale.

Gjatë shqyrtimit të kësaj ankese, Komisioneri konstatoi se Bashkia Vlorë nuk ka vepruar në bazë të kompetencave, që asaj i atribuohen nga aktet ligjore dhe nënligjore në fuqi, për të ndaluar faktin e mos ofrimit të lehtësirave në transport për kategorinë e të verbërve, si dhe për rregullimin e situatës në mënyrë përfundimtare.

Për sa më sipër, Komisioneri vlerëson se ankuesve, sikurse edhe të gjitha kategorive të tjera që bëjnë pjesë në këtë grupim, u është mohuar një e drejtë, e cila u është dhënë nga legjislacioni në fuqi.

Në këto kushte, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstaton se Bashkia Vlorë dhe shoqëria “Urban Trans Vlorë” sh.p.k., me anë të veprimeve dhe mosveprimeve të tyre, kanë vendosur përpara një situatë diskriminuese, për shkak të aftësisë së kufizuar, subjektet ankues, sa i takon ofrimit të transportit pa pagesë të parashikuar në legjislacionin e sipërpërmendur.

Të njëjtin qëndrim, për çështje të ngjashme ka mbajtur Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, kur me Vendimet Nr. 67, datë 10.06.2019²³ dhe Nr. 146, datë 06.08.2021²⁴ ka konstatuar diskriminimin e kategorisë së personave paraplegjikë dhe tetraplegjikë, nga ana e Bashkisë Shkodër dhe Bashkisë Kamëz, për shkak të aftësisë së kufizuar. Gjithashtu, Komisioneri me anë të shkresës Nr. 953 prot., datë 12.06.2019, i është drejtuar Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale dhe Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë me: *“Rekomandim mbi rishikimin/plotësimin e legjislacionit që lidhet me lehtësirat në transport dhe përfitimin në baza të barabartë për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara”*.

Bazuar në nenin 33, pika 10 të Ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, përcaktohet se: *“Vendimi përmban rregullimet dhe masat e duhura, duke caktuar edhe një afat*

²³ Ankesa Nr. 192, datë 18.12.2018, e Shoqatës Shkodrane të Invalidëve Paraplegjikë dhe Tetraplegjikë kundër Bashkisë Shkodër.

²⁴ Ankesa nr. 19, datë 19.02.2021, e K. M. dhe Shoqatës “Shpresë për të verbërit”, kundër Bashkisë Kamëz.

për kryerjen e tyre”, ndërsa bazuar në nenin 33, pika 12, përcaktohet: “Kur vendos masën, komisioneri siguron që ajo të jetë: a) e efektshme dhe parandaluese; dhe b) në përpjesëtim me gjendjen që e shkaktoi vendosjen e masës”

Ligji “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, në nenin 33/10 të tij, nuk ka përcaktuar masat që duhen marrë për rregullimin e situatës diskriminuese, por e ka lënë në diskrecionin e Komisionerit. Pra, Komisioneri rast pas rasti, vendos se cilat janë rregullimet dhe masat që duhen marrë në mënyrë që të sigurojë mbrojtjen efektive nga diskriminimi të personave që pretendojnë se janë viktimat të diskriminimit. Ligji “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, nëpërmjet nenit 33/12, ka vendosur kriteret që duhet të ndjekë Komisioneri në përcaktimin e masës që ai jep nëpërmjet vendimeve të tij.

PËR KËTO ARSYE:

Bazuar në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e diskriminimit, për shkak të aftësisë së kufizuar, të F. S. dhe F. E., nga ana e Bashkisë Vlorë dhe shoqërisë së transportit qytetas “Urban Trans Vlora” sh.p.k.
2. Në referencë të pikës 1 të këtij Vendimi, të merren masa të menjëherëshme nga ana e Bashkisë Vlorë dhe shoqërisë së transportit qytetas “Urban Trans Vlora” sh.p.k., për të siguruar dhe garantuar lehtësitë në transport ndaj kategorisë së personave të verbër.
3. Rekomandohet që, Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 85, të Ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar).
4. Rekomandohet që, Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 11, të Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit” (i ndryshuar).
5. Rekomandohet që, Këshilli i Ministrave të marrë masa për ndryshimet në legjislacion dhe në aktet nënligjore, sipas nenit 20, të Ligjit nr. 93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar”.
6. Brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja dijeni për këtë Vendim, Bashkia Vlorë të njoftojë Komisionerin, lidhur me masat e marra për zbatimin e këtij vendimi.

7. Në referim të nenit 33, pika 11, të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010, “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, moszbatimi i këtij vendimi sjell si pasojë ndëshkimin me gjobë, sipas parashikimeve të pikës 13, të po këtij neni.
8. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijani.

KOMISIONER

Robert GAJDA

(Shkaku: Aftësia e kufizuar)

(Fusha: Të mira dhe shërbime)